

Cyklofosamid

Användningsområde

Vid långtidsbehandling av systemiska bindvävssjukdomar. I undantagsfall vid behandling av ledgångsreumatism när patienten har drabbats av inflammation i blodkärl (vaskulit), eller annan allvarlig komplikation till följd av ledgångsreumatismen.

Preparat och verkningsätt

Tabletter (50 mg) som innehåller cyklofosamid (**Sendoxan®**) lindrar den reumatiska sjukdomens symptom och bromsar sjukdomsförloppet. Cyklofosamid har ingen omedelbar smärtstillande effekt. Effekten ses 1–2 månader efter påbörjad behandling. Cyklofosamid hör till läkemedelsgruppen cytostatika. Cyklofosamid fås också som intravenös injektion.

Behandling med cyklofosamid omfattas inte av sjukförsäkringen.

Dosering

Dosen är beroende av behandlingens målsättning och patientens kroppsvikt. En vanlig dygnsdos är 50–150 mg. Behandlingstiden är vanligen minst några månader, ibland till och med flera år. Cyklofosamid kan också ges intravenöst på sjukhus. Sådan "pulsbehandling" upprepas med intervaller tills de mål som man satt upp för behandlingen nås.

Administreringsätt

Cyklofosamidtablettorna tas helst en åt gången med rikligt med vatten. Tablettorna sväljs hela. Om man glöm-mer bort en dos kan man ta den senare.

Biverkningar

De vanligaste biverkningarna är illamående, magbesvär, partiellt håravfall och menstruationsrubbningsar. I synnerhet hos män förekommer irritation i urinblåsan, varför det är viktigt att dricka mycket vatten. Om urinen blir blodblandad bör behandlingen avbrytas.

Allvarliga biverkningar är bland annat blodförändringar, till exempel en minskning av antalet vita blodkroppar (leukocyter) eller en minskning av blodplättar (trombocyter). Biverkningar på levern är sällsynta.

Cyklofosamid försvagar i viss mån kroppens försvar mot infektionssjukdomar. Infektioner bör behandlas med omsorg. I samband med till exempel urinvägsinfektion eller luftvägsinfektion med feber bör man göra uppehåll i cyklofosamidbehandlingen. I samband med operationer bör behandlingen avbrytas senast en vecka före operation och återinsättas två veckor efter operation om återhämtningen efter operationen varit normal.

Både kvinnans och mannens fertilitet försvagas åtminstone tillfälligt och eventuellt också

permanent under pågående cyklofosfamidbehandling. Risken att utveckla cancersjukdomar har i någon mån ökat under pågående cyklofosfamidbehandling och eventuellt också efter det att behandlingen avslutats.

Vaccinationer bör ges enligt allmänna rekommendationer, men vaccin som innehåller levande organismer bör undvikas ifall vaccinering inte är av yttersta vikt.

Graviditet och amning

Under graviditet och amning får cyklofosfamid inte användas. Man bör se till att förhindra graviditet under pågående behandling. Det rekommenderas att cyklofosfamidbehandlingen avslutas minst tre månader före planerad graviditet. Denna rekommendation gäller även män.

Behandlingskontroll

Under de två första månaderna kontrolleras blodbild (B-Hb, -Leuk, -Trom) och levervärden (S-ALAT) samt urinprov (U-Prot, U-Eryt) varannan vecka. Varannan gång mäts dessutom sänka och CRP. Efter två månader räcker det i allmänhet med att ta dessa laboratorieprover med 2–3 månaders intervall. På grund av risken för infektionssjukdomar är det av yttersta vikt att kontrollera CRP. Kontrollfrekvensen beror på laboratorieresultatet. Under pågående behandling kan man bli tvungen att tillåta lägre leukocyt- och/eller trombocytvärden än normalt. Läkaren ger noggrannare anvisningar om detta. Specialsjukvården, till exempel centralsjukhuset, ansvarar i huvudsak för behandlingskontrollen.

Uppföljningstabell

Läkemedel

Cyklofosfamid

Sendoxan®

Före användningen

- La, CRP
- B-Hb
  - Leuk
  - Diffi
  - Trom
- ALAT
- S-Krea
- U-Prot
- U-Eryt

- 2 mån. varannan vecka

- B-Hb

- Leuk
- Trom
- ALAT
- U-Prot
- U-Eryt

Var 4:e vecka:

- La, CRP

efter 2 mån. var 3:e mån.

- La, CRP
- B-Hb
  - Leuk
  - Trom
- ALAT
- U-Prot
- U-Eryt

Annat anmärkningsvärt

- Infektioner.
- Uppehåll i samband med operationer.
- Kontrollfrekvensen beror framför allt på leukocytvärdet och urinprovsresultatet.

Uppdaterad 17.11.2015